

Finansutskottet

Regeringens proposition till riksdagen om en tredje tilläggsbudget för 2015

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen om en tredje tilläggsbudget för 2015 (RP 19/2015 rd). Ärendet har remitterats till finansutskottet för betänkande.

Tilläggsbudgetmotioner

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande motioner: TBM 1—4/2015 rd. En förteckning över motionerna ingår som bilaga till betänkandet.

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets samtliga delegationer enligt sakinnehåll.

ALLMÄN MOTIVERING

I tilläggsbudgeten höjs skatteinkomstkalkylen med 6 miljoner euro netto utifrån uppgifter om utfallet under början av året. De beräknade intäkterna av arvs- och gåvoskatten höjs med 40 miljoner euro och de beräknade intäkterna av överlåtelseskatten med 50 miljoner euro, medan de beräknade intäkterna av punktskatten på alkoholdrycker sänks med 28 miljoner euro och de beräknade intäkterna av energiskatterna med 39 miljoner euro. Också de beräknade inkomsterna i fråga om avfallsskatten och punktskatten på sötsaker, glass och läskedrycker sänks (totalt 17 miljoner euro).

Anslagen ökas med 57 miljoner euro, som företrädesvis går till offentlig arbetskrafts- och företagsservice (21,6 miljoner euro) och tryggnad av jordbrukets lönsamhet och gårdsbruksenheter nas likviditet (19 miljoner euro). De övriga anslagstillskotten beviljas bland annat för att stärka Migrationsverkets och polisens resurser, stödja sysselsättningsmöjligheter för personer som sagts upp inom IKT-sektorn, utveckla yrkesutbildningen och slutföra försöket med skrotningspremie för fordon.

Den tredje tilläggsbudgeten ökar statens behov av nettoupplåning med 50,5 miljoner euro. Den beräknade nettoupplåningen 2015 är ca 5,3 miljarder euro. Statsskulden beräknas uppgå till om-

Betänkande FiUB 2/2015 rd

kring 100 miljarder euro i slutet av året, vilket är ca 49 procent i förhållande till bruttonationalprodukten.

DETALJMOTIVERING

ANSLAG

Huvudtitel 30

JORD- OCH SKOGSBRUKSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

10. Utveckling av landsbygden

44. Åtgärder för att trygga jordbrukets verksamhetsförutsättningar (reservationsanslag 3 år)

Tilläggsbudgetpropositionen utgår från att regeringen lämnar riksdagen en proposition med förslag till temporär ändring av lagen om nationella stöd till jordbruket och trädgårdsodlingen. Eftersom ingen proposition har lämnats, minskar utskottet momentet med 1 000 000 euro och stryker andra stycket i motiveringen till momentet. Enligt utredning är avsikten att lagförslaget ska lämnas till riksdagen i anknytning till fjärde tilläggsbudgetpropositionen för 2015.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet beviljas 19 000 000 euro.

(Stycke 2 *utesl.*)

Anslaget får användas till riktade stöd som i enlighet med lagen om nationella stöd till jordbruket och trädgårdsodlingen (1559/2001) betalas på basis av produktionen 2014, 2015 och 2016; stödet är avsett att trygga de fortsatta förutsättningarna för ett lönsamt jordbruk. (Nytt stycke 2)

(Stycke 3 som i RP 19/2015 rd)

Huvudtitel 32

ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

30. Sysselsättnings- och företagsamhetspolitik

51. Offentlig arbetskrafts- och företagsservice (reservationsanslag 2 år)

Regeringen föreslår ett tillägg på 21,6 miljoner euro på grund av att arbetslösheten har ökat.

Betänkande FiUB 2/2015 rd

Utskottet fäster uppmärksamhet vid att de otillräckliga sysselsättningsanslagen inom flera närings-, trafik- och miljöcentralers områden har upplevts som ett stort problem i takt med att arbetslösheten har ökat. I en del centraler har man redan bundit upp anslagen helt och hållet. I synnerhet har man på många håll tvingats begränsa beviljandet av lönesubventioner och startpeng betydligt. Den nytta som eftersträvades genom stödsystemen har således inte till fullo kunnat uppnås (bland annat sysselsättning av svårsysselsatta personer och startandet av nya företag). Utskottet anser att det är viktigt att regeringen noga följer om sysselsättningsanslagen räcker till och hurdan effekt de olika stödformerna har och att den vid behov vidtar åtgärder så snabbt som möjligt.

Enligt inkommen utredning har det redan länge funnits stora problem vid uppföljningen av hur sysselsättningsanslagen används, vilket för sin del har försvårat möjligheterna att kontrollera användningen. Utskottet anser att det är nödvändigt att utveckla informationssystemen inom förvaltningsområdet redan i år så att närings-, trafik och miljöcentralerna och arbets- och näringsbyråerna alltid har aktuella uppgifter om beloppet av det disponibla sysselsättningsanslaget och att uppgifterna stämmer överens med ministeriets uppgifter.

INKOMSTPOSTER

Avdelning 15

LÅN

03. Statens nettouplåning och skuldhantering

01. Nettouplåning och skuldhantering

Utskottet föreslår att momentet minskas med 1 000 000 euro, och därför föreslås det att tillägget under nettouplåningen till nominellt värde blir 50 519 000 euro. Beloppet för nettouplåningen är då 5 322 766 000 euro. Minskningen beror på den ändring som utskottet har föreslagit under utgiftsmoment 30.10.44.

Momentet får följande lydelse:

Under momentet antecknas ett tillägg på 50 519 000 euro.

SAMMANFATTNING

Efter den ändring som utskottet föreslår uppgår de budgeterade inkomstposterna och anslagen för i år till 54 385 015 000 euro med beaktande av den ordinarie budgeten och tilläggsbudgetarna.

Utskottet har minskat anslagen under moment 30.10.44 med 1 000 000 euro. Inkomstposterna under moment 15.03.01 minskas i analogi med detta.

Betänkande FiUB 2/2015 rd

FÖRSLAG TILL BESLUT

Finansutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner förslaget till en tredje tilläggsbudget för 2015 i proposition RP 19/2015 rd med ändringarna ovan.

Riksdagen forkastar tilläggsbudgetmotionerna TBM 1–4/2015 rd.

Riksdagen beslutar att den tredje tilläggsbudgeten för 2015 tillämpas från och med den 14 oktober 2015.

Helsingfors 2.10.2015

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Timo Kalli cent
vice ordförande Maria Tolppanen saf
medlem Touko Aalto gröna (delvis)
medlem Timo Heinonen saml
medlem Eero Heinäluoma sd
medlem Kalle Jokinen saml
medlem Kauko Juhantalo cent
medlem Toimi Kankaanniemi saf
medlem Krista Kiuru sd
medlem Esko Kiviranta cent (delvis)
medlem Elina Lepomäki saml
medlem Mika Lintilä cent
medlem Mats Nylund sv
medlem Antti Rantakangas cent
medlem Markku Rossi cent
medlem Sari Sarkomaa saml (delvis)
medlem Sami Savio saf
medlem Kari Uotila vänst (delvis)
medlem Pia Viitanen sd
medlem Ville Vähämäki saf
ersättare Li Andersson vänst (delvis)
ersättare Timo Harakka sd (delvis)
ersättare Lasse Hautala cent
ersättare Riitta Myller sd (delvis)
ersättare Harry Wallin sd (delvis)
ersättare Ozan Yanar gröna (delvis).

Sekreterare i utskottet var

Betänkande FiUB 2/2015 rd

utskottsråd Hellevi Ikävalko
utskottsråd Mari Nuutila
utskottsråd Maarit Pekkanen
överinspektör Arto Mäkelä.

Betänkande FiUB 2/2015 rd

RESERVATION sd, gröna, vänst

Detaljmotivering

ANSLAG

Huvudtitel 29

UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

30. Vuxenutbildning

21. Utvecklande av vuxenutbildningen (reservationsanslag 2 år)

Efter toppåren med Nokias framgångar har den finska IKT-branschen börjat förtvina. Man kan tala om en tung strukturomvandling inom en industrisektor. Det behövs krafttag för att rätta till läget. Vi måste komma ihåg att Finland fortfarande finns i världstoppen när det gäller kompetens i mobil radioteknik. Under pågående strukturomvandling är det av största vikt att ta hand om alla experter som blivit utan jobb och snabbt skapa nya arbetstillfällen för dem.

Den statsdrivna industrialiseringspolitiken har nästan blivit ett skällsord under årtiondenas lopp. Läget är ändå så exceptionellt och bortfallet av arbetstillfällen så stort att det finns en efterfrågan på den sortens politik. Det fungerade utmärkt i fråga om Åbovarvet. Vi har absolut inte råd att släppa taget om vår IKT-kompetens.

Allt tyder på att digitaliseringen genererar nya arbetstillfällen inom IKT-sektorn. Det behövs nya typer av kompetens för digitaliseringen inom industrin. Universiteten och yrkeshögskolorna bör planera de studieprogram som behövs. Läroanstalterna bör även i övrigt samarbeta mer med näringslivet. Vi måste se till att den ekonomiska basen för vuxenutbildning är tillräcklig för att de tusentals proffs inom IKT-sektorn som lider av strukturomvandlingen får möjlighet att omskola sig.

Vi föreslår därför

att riksdagen ökar moment 29.30.21 med 1 000 000 euro för att utveckla vuxenutbildningen.

31. Statsandel och statsunderstöd för yrkesinriktad tilläggsutbildning (förslagsanslag)

Nedskärningarna i vuxenutbildningen och de kringskurna utbildningsmöjligheterna för personer i arbetsför ålder gör att det blir svårare att utbilda sig till ett nytt yrke och hitta nytt jobb. Det finns 300 000 vuxna utan yrkesexamen i vårt land, och de behöver få utbildning. Dessutom är 400 000 arbetslösa i stort behov av tilläggsutbildning för att förbättra sina möjligheter att få jobb.

Betänkande FiUB 2/2015 rd

I en värld av kreativ förstörelse har arbetstagarna ständigt behov att lära sig nytt. Den som har uppdaterat sin kompetens har bäst skydd mot lång arbetslöshet efter att ha blivit uppsagd. Dessutom söker sig investerarna i regel till länder där det finns tillgång till välutbildad arbetskraft vars kunskaper är lätt att uppdatera.

Uppkomsten av tillväxt, produktivitetssprången i företag och offentlig sektor och produkt- och servicelösningarna som genererar ny konkurrenskraft är alla beroende av de arbetstagare som nu är i arbetslivet och som förväntas dra sitt strå till stacken så länge som 10—30 år framåt.

Vuxenutbildningen håller uppenbarligen på att minska i volym. Ungefär hälften av alla vuxna i arbetsför ålder deltar i yrkesutbildning eller någon annan utbildning, men antalet utbildningsdagar har gått nedåt under hela 2000-talet. Det är de som sedan tidigare är välutbildade som får mest ny utbildning. Samtidigt ökar arbetslösheten, framför allt långtidsarbetslösheten.

Enligt internationella undersökningar finns det tydliga brister i grundkunskaperna hos befolkningen i arbetsför ålder (läs- och skrivkunnighet plus it-färdigheter). Det är särskilt oroväckande att fler än en miljon människor i arbetsför ålder har svaga eller bristfälliga it-färdigheter. Samtidigt sker det förändringar och utveckling när det gäller hur man utför arbetet och hur man söker jobb. Oavsett bransch behöver man vissa it-kunskaper.

Problemen med vuxenutbildningen blir inte lösta enbart genom att befolkningen åldras, det vill säga att mer välutbildade och kompetenta unga kommer ut i arbetslivet. Också de som är i början av sin yrkesbana måste upprätthålla och utveckla sina kunskaper och färdigheter allteftersom kraven i arbetslivet förändras. Ambitionen bör vara att genom utbildning förebygga brister i kunskaperna i stället för att reagera först när det är för sent.

Vuxenutbildningens betydelse varken kan eller får underskattas i konkurrenskrafts- och produktivitetsstrategierna. Vuxenutbildningen bör få en högre profil i allmän utbildningspolitik, examensinriktad utbildning på olika stadier, tilläggsutbildning och fortbildning.

Vi föreslår därför

att riksdagen ökar moment 29.30.31 med 1 000 000 euro för statsandel och statsunderstöd för yrkesinriktad tilläggsutbildning.

Huvudtitel 32

ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

30. Sysselsättnings- och företagsamhetspolitik

51. Offentlig arbetskrafts- och företagsservice (reservationsanslag 2 år)

Finansministeriet har höjt arbetslöshetsprognosen för i år till 9,6 procent. Arbetslösheten har ökat till och med snabbare än väntat, och långtidsarbetslösheten har stigit med nästan 23 procent i au-

Betänkande FiUB 2/2015 rd

gusti innevarande år jämfört med augusti föregående år. Regeringen tänker göra stora nedskärningar och reformer i nästa års budget utan att på förhand utreda konsekvenserna av dem.

Bland annat planeras en nedskärning på 50 miljoner euro i sysselsättningsanslagen nästa år. Nedskärningarna för hela valperioden uppgår till 110 miljoner euro. Med tanke på det rådande läget leder så här stora nedskärningar till att de arbetslösa lämnas utan service och stödåtgärder, och de innebär en ohållbar situation för samhällets aktiva sysselsättningspolitik, utan att konsekvenserna utreds på förhand.

Allt fler orter lider av ett svårt sysselsättningsläge och de obundna sysselsättningsanslagen håller på att ta akut slut i många landskap. Enbart i Nyland uppgår behovet till 20 miljoner euro. Mot slutet av året kommer det att bli ytterst svårt att få startpeng. I vissa regioner är anslagen för startpeng redan nu slut. Aktiveringsgraden sjunker från 27 till 24 procent. Enligt en färsk bedömning uppgår behovet av tilläggsanslag i slutet av året till 90 miljoner euro. Detta behov borde absolut ha beaktats i en tilläggsbudget redan tidigare.

Så sent som före valet var regeringspartierna bekymrade för sysselsättningen. Nu tänker regeringen inte göra tillräckliga satsningar på sysselsättningen genom tilläggsbudgeten. Regeringens förslag till ett tillägg på 21 600 000 euro är underdimensionerat och inriktat på lönesubvention och startpeng, vilka kommer företagen till del. En summa som den regeringen föreslår behövs för att lindra situationen enbart i Nyland.

Tilläggsanslaget bör avsättas så att pengarna enligt de lokala behoven kan användas också för Sanssi-kortet för ungdomar och för att sysselsätta långtidsarbetslösa.

Bristen på aktiveringspengar för långtidsarbetslösa leder till att kommunernas andel av arbetsmarknadsstödet växer utan att kommunerna kan påverka saken på annat sätt än genom arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Men det är långt ifrån alla långtidsarbetslösa som gagnas av sådan arbetsverksamhet.

Trots att långtidsarbetslösheten stigit med 20 procent på ett år tänker regeringen inte vidta några åtgärder som förbättrar sysselsättningen. Däremot kommer regeringen att förvärra arbetslösheten genom sin nedskärningspolitik. De nedskärningar och försämringar som föreslås i regeringsprogrammet skapar inte arbete utan förvärrar läget och utsikterna för ekonomisk tillväxt ytterligare. Det regeringen säger och det den gör rimmar illa med varandra.

En hållbar sysselsättningspolitik består av två delar. Stöd för att skapa arbetstillfällen samt tjänster och stöd för arbetslösa. Vardera!

Ansvar för ekonomin omfattar visserligen också ansvar för budgetbalansen, men även ansvar för stödåtgärder för arbetslösa. Regeringen får inte försumma sysselsättningsinsatserna.

Vi föreslår därför

att riksdagen ökar moment 32.30.51 med 68 400 000 euro för offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

Betänkande FiUB 2/2015 rd

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 1

Riksdagen förutsätter att regeringen genast under höstsessionen lägger fram en tilläggsbudget som stöder sysselsättningen. Riksdagen förutsätter att arbetsförvaltningen trygger tillräckliga resurser för serviceställen med samlade tjänster för svårsysselsatta personer. Den strukturella arbetslösheten går inte att åtgärda enbart med arbetsförvaltningens medel, utan vi behöver partnerskap mellan kommunerna och FPA. Arbetsförvaltningen får inte dra sig ur de här tjänsterna.

Reservationens förslag till uttalande 2

Riksdagen förutsätter att regeringen bedömer sina ekonomisk-politiska linjer med hänsyn till sysselsättning, jämlikhet, inkomstfördelning och rättvisa.

Förslag

Vi föreslår därför

att riksdagen godkänner förslaget till en tredje tilläggsbudget för 2015 enligt betänkandet men med ändringarna ovan och

att riksdagen godkänner de ovan föreslagna två uttalandena.

Helsingfors 2.10.2015

Pia Viitanen
Harry Wallin
Eero Heinäluoma
Ozan Yanar
Krista Kiuru
Riitta Myller
Kari Uotila
Timo Harakka
Li Andersson
Touko Aalto

Betänkande FiUB 2/2015 rd
BILAGA: Tilläggsbudgetmotionerna 1–4/2015 rd

Bilaga

- Tilläggsbudgetmotion TBM 1/2015 rd Pia Viitanen sd m.fl. Tilläggsbudgetmotion om ökat anslag för utvecklande av vuxenutbildningen (1 000 000 euro) 29.30.21
- Tilläggsbudgetmotion TBM 2/2015 rd Pia Viitanen sd m.fl. Tilläggsbudgetmotion om ökat anslag för statsandel och statsunderstöd för yrkesinriktad tilläggsutbildning (1 000 000 euro) 29.30.31
- Tilläggsbudgetmotion TBM 3/2015 rd Sari Tanus kd m.fl. Tilläggsbudgetmotion om ökat anslag för offentlig arbetskrafts- och företagsservice att användas för att möjliggöra sysselsättning med hjälp av lönesubvention och startpeng (30 000 000 euro) 32.30.51
- Tilläggsbudgetmotion TBM 4/2015 rd Pia Viitanen sd m.fl. Tilläggsbudgetmotion om ökat anslag för offentlig arbetskrafts- och företagsservice (68 400 000 euro) 32.30.51